

(NE)DOSTATEČNÝ ROZSAH PALETY SANKCÍ PRO DISCIPLINÁRNÍ ŘÍZENÍ NA VEŘEJNÝCH VYSOKÝCH ŠKOLÁCH?

IVO KEISLER

Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Česká republika

Abstract in original language

Příspěvek se zabývá problematikou disciplinárního řízení na veřejných vysokých školách, přesněji úvahami nad dostatečností palety sankcí, které zákon vysokým školám umožňuje při provinění udělit. Mimo nástinu historického kontextu a zhodnocení současné situace autor článku uvádí návrhy na možnou změnu právní úpravy dotyčných sankcí, které jsou především námětem k odborné diskusi. Autor příspěvku je studentem právnické fakulty Masarykovy univerzity, a zároveň členem disciplinární komise tamtéž, a čerpá tedy mimo jiné i z vlastních zkušeností.

Key words in original language

Disciplinární řízení, veřejná vysoká škola, sankce za disciplinární přestupek, správní trestání

Abstract

This paper deals with the issue of public college and university disciplinary proceeding, more specifically contemplates the sufficiency of the range of sanctions that the law allows colleges and universities to apply for misdemeanours. In addition to outlining the historical context and evaluating the present state of affairs, the author also lists a number of suggestions with regards to possible changes of legal regulations of the sanctions in question. These suggestions are mainly topics for an expert discussion. The author of the paper is a student of the Faculty of Law at Masaryk University and is also a member of its Disciplinary Commission and therefore draws also on his own experience.

Key words

Disciplinary proceeding, public university, the penalty for a disciplinary offense, administrative punishment

1. ÚVOD

Disciplinární trestání jako takové je správním trestáním svého druhu, pohybující se na okraji této právní sféry, se spoustou specifík oproti jejímu hlavnímu proudu. Začneme třemi citáty, které se mu věnují: "Disciplinární odpovědnost je výrazem potřeby zajistit dodržování předepsaných pravidel v relativně ucelených a stabilizovaných soustavách. Tato odpovědnost se tak vztahuje na porušování

vnitroorganizačních vztahů, a právní formy nabývá, jde-li o organizační vztahy upravené právem",¹ "Správní disciplinární delikt je deliktem fyzické osoby, která je ve zvláštních právních vztazích k určité instituci, se zvláštními právy a povinnostmi vyplývajícími právě z tohoto služebního, zaměstnaneckého, resp. členského vztahu"² a "Objektem veřejného disciplinárního deliktu je pořádek - kázeň, disciplína ve vnitřních vztazích zmíněné organizace."³ Samotné tyto definice napovídají, že na rozdíl od jiných sfér správního trestání nemůžeme počítat s příliš vysokým stupněm jednotnosti úpravy, co se týká skutkových podstat disciplinárních deliktů, sankcí, tak i samotného průběhu řízení, naopak funguje zde značná individualita, lišící se organizaci od organizace. Samozřejmě zde nepotkáme ani plošnou působnost, jako např. u přestupků.

Unikátem je samozřejmě i disciplinární trestání na veřejných vysokých školách, tedy řízení o tzv. deliktech žáků a studentů.⁴ Zákon č. 111/1998 Sb. (dále jen "ZVŠ") poskytuje poměrně kusou úpravu jak po stránce hmotné, tak procesní, která je dána k dotvoření samotným vysokým školám v jejich disciplinárních řádech, jež jsou povinny přijmout.⁵ Hodí se podotknout, že obecné správní předpisy se na průběh řízení použijí jen na základě principu subsidiarity.⁶ Předně zde neplatí v plné síle zásada "nullum crimen⁷ sine lege", a velká část skutkových podstat je upravena na základě "pouhého" zákonného zmocnění.⁸ Naopak právní jistotu na druhé straně podpírá vcelku důsledně dodržovaná zásada "nulla poena sine lege". Jsou to však zákonem stanovené sankce, od nichž se veřejná vysoká škola logicky nemůže odchýlit, které se dnes mohou zdát být jistou překážkou, především v relativně malém manévrovacím prostoru, který tak pro

¹ Průcha, P.: Správní právo, obecná část. Brno : Doplněk, 2012. s. 410. Srov. Průcha, P.: Základní pojmy a instituty správního práva. Brno : Masarykova univerzita, 1998. s. 35.

² Hendrych, D., a kol.: Správní právo, obecná část. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 445.

³ Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 129.

⁴ Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 137.

⁵ § 17 odst. 1 písm. h) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

⁶ Srov. Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 137.

⁷ Zde by se spíše hodilo užití pojmu "delictum", leč narazil jsem i na odbornou literaturu operující přímo s pojmem "crimen" (přesněji viz Hrozinková, E.; Fiala, Z.: Správní právo hmotné, Obecná část. Praha : Leges, 2010. s. 168.)

⁸ Obsažené v současné době v druhé části § 64 zákona č. 111/1998 Sb.

trestání vzniká, a s tím spojené otázky jednak spravedlivosti či nespravedlivosti uloženého trestu, a dále především jeho faktické účinnosti, respektive faktickému naplnění účelu, k němuž je uložen.

2. HISTORICKÝ EXKURS

Pro ilustraci širšího kontextu a vývoje, jež spěl až k současnému stavu, nahlédneme zprvu do historie. Disciplinární pravomoc veřejných vysokých škol, tedy možnost realizovat v zákonných mezích správní trestání zpravidla nad vybranými členy této zájmové samosprávy,⁹ je jednou z nejstarších a zajisté také nejvýznamnějších akademických pravomocí, jež vysokým školám bývala, a stále je státem udělována. Při pohledu do minulosti narazíme v různých dobách na různé stupně rozsahu této pravomoci, obecně korespondující se stupni rozsahu jak formální, tak materiální svobodné samosprávy veřejných vysokých škol. Ve středověku, tedy v dobách počátků a prvotního rozvoje vysokých učení, fungovala univerzita jako suverénní entita, jejíž členové byli často de facto vyňati z pravomoci soudů a jiných orgánů veřejné moci podléhajících státu,¹⁰ a to i v případech páčání trestných činů, vyjma snad případů kdy byli univerzitou vydáni. Ta byla pak vybavena vlastním orgánem rozhodujícím o právech a povinnostech členů její obce, který se více než čemukoliv jinému podobal soudu, a můžeme tak hovořit dokonce o soudní pravomoci svěřené právě vysoké škole.¹¹

Postupem času došlo logicky k redukci takto širokých pravomocí,¹² a akademických svobod obecně, paradoxně dokonce i pod úroveň, na které se nacházejí nyní.¹³ Nicméně nadále vysokým školám zůstala zachována možnost rozhodovat o sankčním postihu těch či oněch

⁹ Jak současná účinná právní úprava, tak zákony upravující vysoké školství v minulosti (alespoň od roku 1950), pojednává pouze o disciplinární odpovědnosti studentů, a nikoliv již členů akademické obce. Na druhou stranu na akademické pracovníky se vztahuje odpovědnost pracovněprávní, která v dané situaci může sloužit podobně, a tak se zavedení disciplinární odpovědnosti těchto osob může jevit do jisté míry jako nadbytečné.

¹⁰ V rámci zjednodušení pomeňme fakt, že v oněch dobách nemůžeme ještě hovořit o existenci států, jak je známe dnes, a rovněž také jejich orgánů. Detailní rozbor této problematiky by spíše spadl do oboru právních dějin, a proto se jím v tomto příspěvku zabývat nebudu.

¹¹ Koudelka, Z.: Samospráva. Praha : Linde, 2007. s. 363.

¹² Většinou docela logicky, neboť např. výkon soudnictví nad všemi občany bez rozdílu příslušnosti k té či oné skupině má dle současně konsensuálně přijímaných principů náležet pouze státu

¹³ Režim, ve kterém fungovaly vysoké školy v období účinnosti zákonů č. 58/1950 Sb., č. 19/1966 Sb. a 39/1980 Sb., byl pod přísnou centralizovanou správou státu, tedy v podstatě opačný v porovnání s režimem porevolučním (zákony č. 172/1990 Sb. a 111/1998 Sb.) a taky režimem z dob Rakouska-Uherska zavedeným mimo jiné zákonem č. 63/1873 ř. z.

příslušníků této vysokoškolské samosprávy, tedy členů akademické obce a studentů. Pravomoc trestat tyto osoby se však omezila z rozličných soudních a správních deliktů na "pouhé" delikty disciplinární, a to ještě se stále bližším vztahem k veřejné vysoké škole samotné. Podobně si zákonodárce s akademickou samosprávou pohrál také v případě množiny subjektů, které jí v minulosti bylo, a také dnes je, umožněno disciplinárně sankcionovat. Z prapůvodní osobní působnosti vztahující se na všechny členy, tedy jak příslušníky akademické obce, tak studenty, zůstali v moderní historii pouze studenti.¹⁴

Vyvíjely se skutkové podstaty disciplinárních deliktů, a co nás zajímá především, sankce, jež za ně mohla vysoká škola provinivším se studentům udělit. Co do skutkových podstat držely se předpisy především v období minulého režimu poměrně gumových frází,¹⁵ umožňujících v postatě jednoduché vyloučení studenta ponechané pouze na interpretaci, až libovůli, děkana dané fakulty.¹⁶ V porevolučních letech přibyla vysokým školám povinnost vytvoření vlastního disciplinárního řádu,¹⁷ což paletu skutkových podstat jednak individualizovalo, ale taky rozšířilo a specifikovalo, ve snaze předejít zvlí orgánu, jež situaci posuzuje.

V neposlední řadě přichází vývoj sankcí, které byly vysoké školy oprávněny udělovat za výše zmíněná (někdy spíš nezmněná) provinění. Jak bylo již výše zmíněno, dnes je zvykem, že sankce pevně stanovuje zákon, nicméně ne vždy v relevantní historii můžeme tento výrok přesně zopakovat. Prvním, velmi nešťastným případem je hned zákon č. 58/1950 Sb., který úpravu jak skutkových podstat disciplinárních deliktů (což je sice běžné i dnes, ale za poněkud přísnějších podmínek), tak sankcí za ně udělovaných neobsahoval

¹⁴ Jak vyplývá z § 25 odst. 3 zákona č. 58/1950 Sb., § 11 odst. 2 zákona č. 19/1966 Sb., § 54 odst. 2 zákona č. 39/1980 Sb., § 26 odst. 4 zákona č. 172/1990 Sb. a § 63 a násl. zákona č. 111/1998 Sb.

¹⁵ "Porušení studijních povinností, zásad řádného chování nebo občanských povinností." (§ 11 zákona č. 19/1966 Sb.) nebo "Závažné porušení studijních nebo občanských povinností nebo pravidel socialistického soužití." (§ 54 zákona č. 39/1980 Sb.).

¹⁶ Ano, na rozdíl od dnešního modelu rozhodoval o osudu studenta pouze děkan, viz explicitně např. § 54 odst. 2 zákona č. 39/1980 Sb.

¹⁷ Viz § 28 odst. 2 písm. c) zákona či 172/1990 Sb., a § 17 odst. 1 písm. h) zákona č. 111/1998 Sb.

vůbec,¹⁸ a břemeno jejich úpravy, spolu vlastně s veškerými pravidly disciplinárního řízení, přenášel na pouhé podzákonné předpisy¹⁹

Další v pořadí, zákon č. 19/1966 Sb. v sobě (v § 11) obsahoval tři možná opatření, a sice "důtku, veřejnou důtku, vyloučení ze studia". Zákon č. 39/1980 Sb. přidal v § 54 k výše zmíněnému výčtu ještě sankci "podmínečného vyloučení". Tak trochu revolucí pak byl v paletě sankcí první polistopadový zákon č. 172/1990 Sb., jenž v § 26 odst. 4 přenechával "kárná opatření" pouze na vysokou školu přijatém disciplinárním řádu, a pouze v případě sankce nejvyšší, tedy vyloučení ze studia, vyžadoval, aby porušení stanovených povinností bylo zvláště závažné.²⁰ Tento stav se může na první pohled zdát podobně právně nejistým jako v případě zákona č. 58/1950 Sb. avšak jak jsem výše uvedl, přece jen panovaly jiné podmínky než v padesátých letech, už jen pro to, že každou vysokou školu musel být přijat disciplinární řád,²¹ a případné vyloučení se tak nemohlo opírat o pouhou subjektivní interpretaci a rozmar. Oproti předešlému období obecně dostaly v roce 1990 veřejné vysoké školy více pravomocí a možností upravovat své vlastní fungování.

Jak je vidět, nemusíme chodit ani mimo "dlouhé 20. stol.",²² abychom narazili na několik poměrně variabilních předpisů, jež správní trestání na veřejných vysokých školách upravovaly a upravují. Jedno však zůstává ve všech příkladech stejné, a sice vysoké školy mohly a mohou svou vlastní činností korigovat pravidla závazná pro její členy, a při jejich porušení vyvíjet činnost sankčního charakteru, byť někdy

¹⁸ Jak praví § 25 odst. 3 zákona č. 58/1950 Sb.: "Předpisy o všeobecných právech a povinnostech studentů vydává ministr školství, věd a umění, přičemž bude pečováno o to, aby revoluční vymoženosti v péči o studenty byly rozvíjeny v souladu s potřebami a cílem lidové demokratického státu."

¹⁹ Navíc vyjma snad §§ 2 a 6 nařízení ministra školství č. 28/1957 Sb., jež okrajově zmiňuje oblasti, za něž odpovídá rektor a děkan, jsem osobně nenarazil na úpravu, která by se postupem proti provinivším se studentům nějak zabývala. Je možné, že tak byli studenti v bouřlivém období 50. let ponecháni pouze z vůli vedoucího vysoké školy či její části.

²⁰ Celkově znamenal zákon č. 172/1990 Sb. jakýsi pokus o resuscitaci akademických svobod a pravomocí, který lze asi nejlépe demonstrovat na znění § 2 odst. 3: "Zaručuje se nedotknutelnost akademické půdy vysokých škol s výjimkou případů ohrožení života, zdraví a majetku. Vstup orgánů činných v trestním řízení na akademickou půdu povoluje rektor nebo jím pověřený prorektor anebo děkan v případě důvodného podezření ze spáchání trestného činu."

²¹ § 28 odst. 2 písm. c) zákona č. 172/1990 Sb.

²² Tak trochu historiografický vtip v parafrázi na tzv. "dlouhé 19. stol.", a tak trochu faktický stav, neboť kdo z nás dnes dělá při uvažování o minulosti tlustou čáru v roce 2000?

tento výrok naplňuje pouze možnost děkana vydat rozhodnutí o sankci.²³ No a tím se v podstatě dostáváme zpět do současnosti.

3. SOUČASNÁ POZITIVNĚPRÁVNÍ ÚPRAVA

Dnes spadají veřejné vysoké školy do oblasti tzv. zájmové samosprávy a řadí se tak po bok specializovaných profesních komor, byť na tomto kupodivu zřejmě nepanuje v odborné veřejnosti úplná shoda.²⁴ Podobně jako u lékařské, advokátní, či kterékoliv jiné komory, je tak její činnost v širším slova smyslu upravena zvláštním zákonem, již zmíněným ZVŠ. Tímto zákonem jsou upraveny rovněž mantinely realizace disciplinární pravomoci, tedy disciplinárního řízení.

Dle § 64 ZVŠ se za disciplinární přestupek považuje "zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy veřejné vysoké školy a jejích součástí".²⁵ Ve zbytku je pak vysoké škole dán prostor upravit si další skutkové podstaty v disciplinárním řádu. Jelikož jsem studentem Právnické fakulty Masarykovy univerzity (dále jen "PrF MU"), zůstanu v dále uváděných příkladech na bezpečné půdě své alma mater. PrF MU ve svém disciplinárním řádu, mimo zrekapitulování § 64 ZVŠ, uvádí demonstrativně celou řadu různých předstupků, kterých se studenti mohou dopustit, jmenovitě:

"- jakoukoliv formu podvádění, opisování či neoprávněné spolupráce při plnění studijních povinností,

- vydávání cizí práce za vlastní, zvláště pak použitím části cizí práce ve vlastní práci bez náležitého odkazování nebo doslovným použitím části cizí práce bez zjevného vyznačení citace,

- odevzdání stejné či mírně pozměněné práce ke splnění různých studijních povinností bez předchozího souhlasu alespoň jednoho z vyučujících kurzu, do něhož se práce odevzdává,

- agresivní nebo nevhodné chování vůči členu akademické obce nebo zaměstnanci fakulty,

²³ Viz a contrario § 69 odst. 1 věta poslední zákona č. 111/1998 Sb.

²⁴ Viz Sládeček, V.: *Obecní správní právo*. Praha : ASPI - Wolters Kluwer, 2009. s. 301, 323. Srov. Koudelka, Z.: *Samospráva*. Praha : Linde, 2007. s. 339. a Hendrych, D., a kol.: *Správní právo, obecná část*. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 167.

²⁵ V první ze zmíněných zákonných podmínek může protiprávní jednání studenta směřovat k osobám či činnostem, které s vysokou školou přímo nesouvisí, a tak jedinou souvislostí s ní je jeho členství v této jednotce zájmové samosprávy, zatímco v případě naplnění skutkové podstaty ukotvené v disciplinárním řádu se jedná zejména o delikty, které se k vysoké škole přímo vážou.

- nadměrné požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek v prostorách fakulty."²⁶

Samozřejmě jsem si vědom, že i v případě výše uvedené zákonné a podzákonné úpravy skutkových podstat lze nalézt celou řadu námitek a podnětů k zamyšlení, nad dokonalostí současného stavu, leč toto téma by vydalo na samostatný příspěvek. Dle mého názoru není možné zabývat se otázkou sankcí, aniž by nebyly nastíněny skutkové podstaty, za jejichž naplnění lze tyto sankce uložit, avšak blíže se již přímo jejich problematikou zabývat nebudu.

Sankce, které pak poskytuje fakultě ZVŠ ve svém § 65, jsou: "napomenutí, podmíněné vyloučení ze studia se stanovením lhůty a podmínek k osvědčení a vyloučení ze studia". Samozřejmě existuje také čtvrtá možnost, a sice spolu s výrokem o vině neudělit sankci žádnou, především v případě, že samotné projednání bylo pro studenta dostatečně poučující.²⁷ V kontextu úpravy ukotvené v zákoně č. 172/1990 Sb. v porovnání se ZVŠ je nutno konstatovat, že po letech vysoké autonomie se způsob úpravy sankcí vrátil zpět do vyjetých kolejí.

Výše, především v úvodu, bylo zmíněno, že na rozdíl od běžných právních sfér zabývajících se trestáním,²⁸ je disciplinární trestání vysoce individualistickou disciplínou. Potrestán může být pouze jedinec, který je členem nějaké organizace, a trestán je v drtivé většině případů dle předpisů, které samotná tato organizace vytvořila. Logicky se tak nabízí myšlenka, že normy vnitřních předpisů té oné organizace budou uzpůsobeny jednak charakteru činnosti, který vykonává, a dále pak charakteru jejího běžného člena, tedy jeho chování. Tomuto pak odpovídají jak skutkové podstaty deliktů, jichž se člen může dopustit, tak úprava trestů, které mu mohou být uloženy. Něco podobného bychom očekávali také u vysokoškolské samosprávy, ale bohužel není tomu tak, jak sami vidíme. ZVŠ, jak bylo doposud zmíněno možná více než je zdrávo, umožňuje vysokým školám upravit si vlastní delikty, ne už pak sankce. V reálu vede tento stav k nepřilíš uspokojivým výsledkům.

Ještě než se dostanu k praktickým obtížím, rád bych na pravou míru uvedl, proč jsem již výše významně zmiňoval účel sankcí a potřebu, aby mu dostály. Dle Správněprávní teorie rozeznáváme v samotném stádiu realizace odpovědnosti tři druhy účelu, a sice preventivně výchovný, reparační a represivní.²⁹ Reparační typy sankcí v

²⁶ Čl. 2 odst. 2 vnitřního předpisu č. 8 Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Disciplinárního řádu.

²⁷ § 65 odst. 2 zákona č. 111/1998 Sb.

²⁸ Především trestní právo nebo správní právo trestní ve smyslu trestání přestupků.

²⁹ Průcha, P.: Správní právo, obecná část. Brno : Doplněk, 2012. s. 391.

současném ZVŠ nenajdeme, a obecně nejsou mezi vysokoškolskými sankcemi příliš obvyklé, a ani příliš neposilují účel, ke kterému by měl disciplinární postih studenta vést. Více můžeme mezi nimi nelézt už prvků represivních, avšak ani ty netvoří majoritní část, a tvrdá represe taky není primárním cílem disciplinární sankce udělené provinilému studentovi. Největší prostor teda dostávají sankce preventivně výchovné, tedy sankce, jejichž uložení je primárně "vztyčeným prstem" či někdy i "pohlavkem", jež má provinilému přinést do budoucna pokud možno co největší ponaučení o tom, že podobné věci se stávat nemají. Přece jen vysoká škola je primárně stále školou, i když stojí na vrcholu edukačního žebříčku, a studenti, kteří se stávají jejími členy, přicházejí jako dospělí a tedy již výchovou značně formované osoby. Ani disciplinární komise a děkan³⁰ veřejné vysoké školy by tak neměli býti pomyslnými katy, ale spíše vychovateli, kteří se v prvé řadě snaží o to, aby si potrestaný student odnesl takové ponaučení, že podobný přešlap již nezopakuje, a to pokud možno proto, že skutečně uzná nesprávnost svého jednání a ne jen díky strachu ze sankce další, a třeba přísnější. Abychom se dostali do takového ideálního stavu, je samozřejmě nutné mít k dispozici takové sankce, které skutečně ony pocity nápravy vyvolají, a to i vzhledem k individuálním vlastnostem pachatele a celého jeho případu.

4. NÁSTIN PRAKTICKÝCH OBTÍŽÍ

Nyní již k podnětu, který mě vůbec přivedl k zájmu o tuto problematiku. Logicky se bude jednat právě o příklad z činnosti Disciplinární komise PrF MU (dále jen "DK PrF MU").³¹

Jsem studentem a členem disciplinární komise na právnické fakultě, a to v období snahy o maximální možnou elektronizaci studia a života lidského vůbec. Co z toho pro mou osobu plyne? DK PrF MU se jen s malou pravděpodobností dostane do situace, ve které bude nutno zabývat se následujícími modelovými návrhy: "Student se dostavil na seminář v notně podroušeném stavu a následně usnul v poslední lavici." nebo "Student se na přednášce dostal do ostrého názorového sporu s přednášejícím, na jehož konci jej hrubě slovně inzultoval a v toku urážek místnost opustil."³² Studenti práv, ne že bych je povyšoval

³⁰ Popravdě by se ještě hodilo zmínit, že disciplinární komise a děkan fungují jako dva navzájem se brzdící a zároveň činnost se uvádějící orgány, jak praví § 69 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., což podstatně ztěžuje možnost libovolného postížení nevinného studenta.

³¹ Zaprvé jsem členem této komise. Navíc tato fakulta, na rozdíl od většiny jiných, poměrně pečlivě zveřejňuje výsledky případů projednaných v disciplinárním řízení na svých internetových stránkách, což jednak přispívá k transparentnosti, a také umožňuje případným čtenářům tohoto příspěvku ověřit si zmíněné informace a přesvědčit se, že jsem si je jako autor nevymyslel.

³² Byť obdobné delikty by si v současné době již odstupující předseda Disciplinární komise PrF MU, profesor Kratochvíl, velmi přál.

nad ostatní, k takovým činům asi nemají sklony a podobné situace se na brněnské právnické fakultě v poslední době prostě nedějí.³³

Naopak se naše disciplinární komise teprve nedávno "vyhrabala" z čerstvého zahlcení kvanty principiálně stejných plagiátorských případů,³⁴ u kterých se různil akorát rozsah cizího textu v odevzdané práci, přístup studentů k jejich situaci a oboru, který tito studenti studovali. Toto však není pouze fenoménem posledního půl roku, naopak při nahlédnutí na příslušné webové stránky³⁵ zjistíme, že za poslední tři roky se před DK PrF MU dostalo z celkového počtu dvaadvaceti projednávaných neuvěřitelných dvacet případů podezření z plagiování písemné práce, z toho se dokonce v pěti případech jednalo o plagiování prací kvalifikačních. Nejhorší situace nastala pak v horizontu posledního půl roku, kdy na DK PrF MU napadl balík devíti kauz týkajících se plagiování seminárních prací.³⁶

Základní problém tohoto balíku se týkal především vysoké míry podobnosti spáchaných deliktů, avšak provázaných velmi četnými rozdíly. Rozsah textu shodného s jinou prací, aniž by byla uvedena citace, který již lze posoudit jako plagiát, není ve vnitřních předpisech PrF MU explicitně uveden, a tak je na zvážení vyučujícího, jenž možné plagiování odhalí, a následně děkana, zda bude případ vzhledem k dalším okolnostem projednán v disciplinárním řízení, avšak obecně přijímaná tolerance činí 10%. Může tak být za plagiát označen stejně dobře text, v němž došlo k 11% shodě s jinou prací, jako text, jehož shoda dosahuje třeba 99%. Ve zmíněných případech z posledního půl roku se konkrétně rozsah pohyboval od relativně běžných 45% do stěží uvěřitelných 95%. Na druhou stranu není jediným určovatelem sankce charakter deliktu a jeho intenzita,³⁷ ale také je nutno přihlídnout ke způsobu jeho spáchání, následkům, pohnutkám studenta, dosavadnímu chování studenta, studijním výsledkům a k tomu, zda spáchání disciplinárního přestupku litoval,

³³ Na rozdíl např. od Fakulty sportovních studií a podobných fakult, jejichž studenti mají přece jen blíže k fyzickému řešení problému.

³⁴ Tedy disciplinárních deliktů dle Čl. 2 odst. 2 písm. b) vnitřního předpisu č. 8 Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Disciplinárního řádu, tedy "vydávání cizí práce za vlastní, zvláště pak použitím části cizí práce ve vlastní práci bez náležitého odkazování nebo doslovným použitím části cizí práce bez zjevného vyznačení citace."

³⁵ <<http://www.law.muni.cz/content/cs/o-fakulte/organy-fakulty/zapisy/disciplinari-komise/>> (cit. 2. 11. 2012).

³⁶ V reálu jich bylo ještě o jednu víc, leč jeden ze studentů ukončil dle § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/1998 Sb. studium dříve, než mohl být jeho případ před DK PrF MU projednán, a tak logicky ani nemohlo být rozhodnuto o jeho vině, a případné sankci.

³⁷ V daném případě samozřejmě rozsah převzatého textu.

případně projevil snahu o nápravu.³⁸ I na pohled stejné či podobné delikty se tak mohou dostat ve výsledku k "ohodnocení" jinou sankcí, je-li to dle její účelnosti možné.

V tomto okamžiku nastává problém jak k provinilým studentům přistoupit. Ve výše uvedeném balíku se našly osoby, které si svou chybu uvědomily, a při jednání projevíly lítost,³⁹ jistá část z nich se přiznala, a to ihned po dotazu vyučujícího na vysvětlení shody textu v jejich plněních. V některých případech byla obhajoba dokonce postavena na tvrzení, že vinou časové tísně byl odevzdán pouze nedokončený koncept práce ve snaze za každou cenu stihnout datum jejího odevzdání.⁴⁰ Byli zde však i tací, kteří zapírali svou vinu, svádějíc výsledek na omyl, nedopatření, dokonce i na fakt, že přečtením cizí práce jaksi podvědomě přijali za vlastní cizí myšlenky. V kombinaci takto rozdílných přístupů s rozdílnými rozsahy cizího textu je tak zřejmé, že před komisí stálo několik individuálních případů, či skupin podobných případů, z nichž by si každá zasloužila trochu jinou, respektive jinak tvrdou penalizaci, především proto, že pro některé bylo již značným ponaučením vědomí, že o nich rozhodovala komise a děkan v disciplinárním řízení, a naopak někteří přijali celý tento fakt s klidem, a ostentativně setrvali na svých, dle mého názoru lživých tvrzeních.

Vzhledem ke značné podobnosti samotného deliktu, a velmi chudým zákonným sankčním možnostem, dostali nakonec všichni studenti z této "vlny" stejnou sankci, a sice podmíněčné vyloučení. Takhle řečeno to vypadá velmi hezky, leč realita vyplyneví při projednávání případu je trochu jiná. Naopak nejednou jsem ve svých úvahách v komisi narazil na významný problém, zda opravdu dotyčnému udělit stejnou sankci, jako jemu podobným, když zrovna jeho případ se z množiny svým způsobem vymykal, ať už k lepšímu či horšímu. Vždy tyto úvahy narazily na podstatnou překážku, a to sílu sankce vyšší či nižší, která by při jejich dotažení k rozhodnutí byla onomu studentovi navržena.

Rozhodně si myslím, že pouhé napomenutí, velmi slabý, neurčitý a částečně nedořešený institut,⁴¹ by rozhodně nebyl dostatečným

³⁸ Hrající roli dle Čl. 3 odst. 2 vnitřního předpisu č. 8 Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Disciplinárního řádu a § 65 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb.

³⁹ Byť často to byla spíše lítost z faktu, že se na jejich podvod přišlo, a že teď sedí před disciplinární komisí, a nikoliv lítost z toho, že se dopustili podvodu.

⁴⁰ Ne že by se jednalo o silnou polehčující okolnost, avšak alespoň z toho vyplývá, že student sice jednal vědomě podvodně, nicméně až pod tíhou nepříznivé situace.

⁴¹ Popravdě nepanuje shoda ani nad tak základní otázkou, jak má vlastně být uděleno, zda pouhým vnesením rozhodnutí a jeho následným doručením studentovi, či snad veřejným vyhlášením na úřední desce fakulty (možná by s takovou bylo myslitelné snad i veřejné vybubnování).

postihem pro tak závažný čin, jakým je podvodné vydávání cizího textu za vlastní. Udělení napomenutí bych si představoval snad jen ve výše zmíněných případech nadměrného požití alkoholu či slovní potyčky s vyučujícím. Ostatně tohoto názoru se drží i rozhodovací praxe DK PrF MU, která v těsném omezení mantinely ZVŠ jen jednou za poslední tři roky rozhodla v případě plagiování o sankci mírnější, než je podmíněčné vyloučení,⁴² a napomenutí bylo uděleno jako šafránu. Tímto však netvrdím, že podmíněčné vyloučení je jediná adekvátní sankce za to, že člověk podvádí při psaní seminární práce, avšak při současných možnostech mnoho jiného nezbyvá. Vyloučení by pak bylo snad ve všech případech až příliš silným a neúčelným trestem, neboť jednak se jednalo o pouhou seminární práci, navíc ve všech případech o první provinění doposud bezúhonných osob, a v neposlední řadě máme-li na provinilce působit výchovně, měli bychom v takto méně závažných případech nejprve "vztyčit onen varovný prst", a ne ihned "setnout hlavu".

Bohužel tak ale nastala situace, ve které část studentů dostala až neúměrně za uši s tím, že byli skoro vyloučeni z fakulty za čin, kterého litovali, a který se sami snažili také místy odčinit, a oproti nim stáli takoví, kteří dostali obyčejné podmíněčné vyloučení, takže jim jejich pokus nakonec prošel, a příště tedy už nebudou podvádět tak okatě. Přitom všichni dostali sankci stejnou. Nemohu se tak ubránit pocitu, že takto spoře nastavená paleta sankcí jednak neplní výše nastíněný výchovný účel, a navíc nevyznívá ani příliš spravedlivě. Stále víc jsem při projednávání výše uvedených případů přemýšlel nad tím, že současná úprava je po této stránce trochu nešťastná.⁴³ Výše jsem problém pojal z jednoho úhlu pohledu, a to úhlu pohledu deliktu plagiátorství, avšak dovedu si živě představit, že k obdobným potížím by mohlo dojít i při posuzování jiného z deliktů, pokud nastane obdobná situace. Nabízí se tedy otázka: "Co s tím?"

5. DE LEGE FERENDA - JAKÝM ZPŮSOBEM SANKCE UPRAVIT?

Nastínili jsme si minulost, jakou disciplinární pravomoc veřejných vysokých škol prošla v našich končinách, a prošli si stručně problémy, které ji trápí v současnosti. Zbývá jen zamyslet se nad tím, co dělat v budoucnu, jinými slovy zbývá nám asi už jen poslední třetina problematiky obsažené v příspěvku - úvahy de lege ferenda.

Model, v němž jsou sankce upraveny centrálně zákonem, si s sebou neseme už z nepříliš dávné minulosti, ale ne vždy v ní tomu tak bylo. Jednou z možných úvah, které by mohly výše popsany nepřilížit

⁴² Ve zde dostupném případě <<http://www.law.muni.cz/dokumenty/12638>> (cit. 19. 11. 2012).

⁴³ Ono disciplinární řízení dle zákona č. 111/1998 Sb. má vícero trhlín, avšak co do dopadu na studenty, a tedy i vlastně hlavního jeho účelu, je tento nedostatek asi nejpodstatnější.

vyhovující současný stav řešit, je navrácení se zpět k úpravě kterou přinášel zákon č. 172/1992 Sb. Přece jen veřejné vysoké školy již v podstatě 22 let fungují po disciplinární stránce ve stejném režimu,⁴⁴ a za tu dobu si již jistě utvořily odpovídající rozhodovací praxi a zkušenosti, díky čemuž by si mohly nejen skutkové podstaty disciplinárních deliktů, ale také sankce upravit individuálně dle svých potřeb s ohledem na charakter studentů, jež se na ně pravidelně hlásí, a deliktů, jež poté pravidelně páchají. Tato možnost s sebou nese svá pozitiva v podobě sankcí šitých na míru fakultě, či celé škole, dle faktického stavu, a tedy i vyšší míře spravedlivosti a především účinnosti takových sankcí pro jejich studenty.

Na druhou stranu s sebou tato změna nese i jistá negativa spočívající v prvé řadě v nižší míře právní jistoty, neboť studenti budou odkázáni pouze na rozměry vysokoškolské normotvorby, přičemž každá fakulta bude mít možnost upravit si paletu sankcí značně odchylně od ostatních, a lidově řečeno "kdo se v tom má potom vyznat?" Dále je zde fakt, že vcelku logicky posuzují tuto navrženou změnu optikou studenta právnické fakulty,⁴⁵ a tedy studenta, kterému nedělá problém porozumět právním otázkám a celkově se orientovat v právu a jeho zákonitostech. Bohužel oproti ostatním oborům je právo v tuzemském vysokém školství v docela podstatné menšině, a tak početně převládají fakulty, jejichž primární zaměření je někde úplně jinde, a které vlastní normotvorbu berou opravdu jen jako nucené zlo, které jim ZVŠ přikazuje provádět. Na těchto fakultách pak může docházet k potížím a chaosu při tvorbě norem a jejich aplikaci, neboť čím méně je upraveno přímo pevně v zákoně, tím více je možností, jak to provést jednoduše špatně.⁴⁶

Velmi významnou otázkou, kterou by takovýto krok vyvolal, je možná kolize svěření téměř veškeré úpravy sankcí pouze podzákonným předpisům s ústavou, přesněji s čl. 2 odst. 3⁴⁷ ústavního zákona č. 1/1993 Sb. a čl. 2 odst. 2⁴⁸ a čl. 4 odst. 1⁴⁹ Listiny základních práv a svobod. V analogicky podobných případech

⁴⁴ Myšleno tak, že již od účinnosti zákona č. 172/1990 Sb. navrhuje potrestání provinivšího se studenta disciplinární komise, a následně o něm dle tohoto návrhu rozhoduje děkan, popřípadě rektor.

⁴⁵ Navíc nejlepší právnické fakulty v ČR.

⁴⁶ Samozřejmě co se veřejného práva týče, neboť si plně uvědomují, že oproti tomu právo soukromé je postaveno na poněkud odlišných základech.

⁴⁷ "Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon."

⁴⁸ "Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví."

⁴⁹ "Povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod."

vyrostla v minulých letech, respektive čerstvě letos judikatura Nejvyššího správního soudu, jehož současný názor by se dal shrnout zhruba následujícím způsobem: "zásada, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích znamená, že prováděcím právním předpisem sice mohou být jednotlivcům ukládány povinnosti, ovšem nikoliv povinnosti primární, tedy tyto základní povinnosti musí být stanoveny alespoň rámcově, ale přitom dostatečně jasně a určitě zákonem, který potom podzákonný právní předpis pouze upřesňuje."⁵⁰ S takto formulovaným názorem nejvyšší instance správního soudnictví, který se dá analogicky použít i na podzákonné předpisy vydávané vysokými školami, jsou-li k tomu zákonem zmocněny, můžeme docela směle prohlásit, že situace, ve které je úprava sankcí v disciplinárním řízení na veřejných vysokých školách svěřena pouze právě školám, nemusí být a priori ústavně nekonformní. Ovšem je nutno dostatečně detailně zformulovat ono zákonné zmocnění, abychom třeba díky jeho přílišné širokosti a neurčitosti na skaliska neústavnosti nenarazili.⁵¹

Samozřejmě, že tato inspirace minulostí je účelná, pouze pokud nepřesáhne pomyslnou hranici roku 1990, neboť v ostatních případech by se jednalo o krok zpět, anebo alespoň změnu, která by v podstatě změnou nebyla. Pokud bychom aplikovali na vysokoškolské disciplinární řízení předpisy účinné v době minulého režimu, vedlo by to po skutkové stránce deliktu k ještě vyšší právní nejistotě, ve srovnání s výše navrženým řešením. Po stránce problému s nedostatečnou paletou sankcí bychom zůstali buď v podstatě na stejném místě, nebo se propadli do hlubších pater díky absenci sankce podmíněčného vyloučení.⁵²

Druhou možností pro budoucí změny, která se mi usídlila v hlavě, a která po přečtení výše uvedené možnosti první nejspíše přišla na mysl i dalším čtenářům, je legislativní změna, která by přímo do zákona zahrnula nové, širší možnosti sankcí, jež by veřejné vysoké školy mohly za disciplinární delikty ukládat. Pro tuto variantu i proti ní hovoří v podstatě přesně opačné důvody, než tomu bylo u varianty první. Výhodou je vysoká míra právní jistoty, neboť logicky co je v zákoně, nelze až tak jednoduše obměňovat a také je stanoveno jednotně pro všechny. Na druhou stranu se nabízí otázka, zda bude možno takovýto postup považovat za vhodné řešení současné nízké individuálnosti sankční palety, v níž spatřuji problém. Pro tento účel

⁵⁰ Viz názor rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu vyjádřený v usnesení ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. 8 As 6/2011, promítající se do rozsudku ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 4 As 2/2011 a rozsudku ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. 4 As 8/2011.

⁵¹ Ostatně tím, že bychom mohli použít úpravu relativně nedávno minulou jsem samozřejmě nemyslel její doslovné zkopírování, ale použití daného principu, právě s patřičnými úpravami, které by zabránily dohadům o její ústavnosti.

⁵² § 11 zákona č. 19/1966 Sb.

by musel být počet sankcí značně vysoký a je otázkou, zda by takový záměr vůbec prošel strastiplným legislativním procesem.

Vzhledem k výše uvedenému, ve spojení s individualistickým charakterem disciplinárního trestání,⁵³ bych se spíše klonil k uvolnění rukou samotným školám, než k rozšíření o nové normy. Za zvážení ale stojí, zda v takovém případě není vhodné uvést někde seznam sankcí, které veřejné vysoké školy mohou v disciplinárním řízení udělit, v nějakém pramenu, např. metodickém pokynu, aby příslušné subjekty nebyly úplně jen hozeny do vody s cílem naučit se nějak plavat. Přece jen jak jsme si už řekli, u většiny škol a jejich fakult to tak může přinést obtíže.

Samozřejmě vždy se naskytá i možnost třetí, a sice nedělat nic, a před navrhovatelem změn si obhájit, proč je právě současný stav nejlepší, jaký může existovat, nebo alespoň lepší, než novinky, se kterými přišel. Kdybych se však chtěl vydat touto cestou, byl by tento příspěvek asi kratší, a rozhodně by definitivně ztratilo význam jej psát.

První dvě varianty mají přes své zásadní rozdíly jedno podstatné společné, a sice pro jejich realizaci je nutné přijít zároveň s návrhy nových sankcí, které by zaplnily současné poněkud ementálové spektrum, jinak bychom se ani o změnách nemuseli bavit. Samozřejmě, pokud chceme dosáhnout širší palety sankcí v disciplinárním řízení, a zároveň k dosažení tohoto stavu vynaložit co nejméně úsilí, můžeme jednoduše do § 65 odst. 1 ZVŠ vložit slůvko "zejména", čím zdemonstrativně stávající taxativní výčet, a praxe už se vypořádá se zbytkem.⁵⁴ Při plánování změn, i při uvažování o nich, však nelze postupovat takto lehkovážně, a tak zbytek příspěvku budu věnovat úvaze nad možnostmi nových sankcí, které by do těch či oněch předpisů bylo možno vtělit právě za účelem větší rozmanitosti a s tím i spravedlivosti a účinnosti. K tomuto účelu zde máme pár zdrojů inspirace, a to především ostatní subjekty zájmové samosprávy, které existují v ČR, dále pak zahraniční vysoké školy, a samozřejmě často pomůže i vlastní fantazie.

6. DE LEGE FERENDA - JAKÉ SANKCE SE NABÍZEJÍ?

Začněme opět od "hvězdných" teoretických výšin. Správněprávní teorie se na problematiku sankcí v disciplinárním řízení dívá jednoznačně a rozeznává sankce morálního charakteru (napomenutí, důtka), sankce peněžité (snížení platu, pokuta), sankce degradační (snížení hodnosti apod.) a sankce vedoucí ke ztrátě služebního či

⁵³ Navíc ve spojení s mým zaměřením na použití individuálního řešení tam, kde tento postup nepřináší očividně záporné následky, což v této situaci neočekávám.

⁵⁴ Věřím, že v kontextu výše zmíněného čtenář pochopí, že tato věta je nadsázkou, dokonce až pokusem o vtíp.

členského poměru.⁵⁵ ZVŠ však vysokým školám dává do vínku pouze dva z těchto typů, a sice sankce morální (napomenutí) a sankce ztrátou členství. Nutno dodat, že snížení hodnosti by se na veřejné vysoké škole realizovalo docela obtížně, avšak jistá podoba finanční sankce by již tak nereálná být nemusela a rozhodně by se o ní dalo uvažovat. Prvním zdrojem inspirace je tedy už samotná teorie.

Oproti vysokým školám, které tuto možnost zatím nijak reflektovat nemohou, používají naopak jiné subjekty zájmové samosprávy, např. Česká lékařská komora⁵⁶ a Česká advokátní komora⁵⁷ finanční sankce jako integrální součást své sankční palety již od svého zřízení, a to přesněji finanční sankci ve formě pokuty. Samozřejmě je nutno zvažovat také rozdílný charakter těchto samosprávných komor, na rozdíl od veřejných vysokých škol sdružují aktivní výdělečně činné osoby, avšak nahlédneme-li namátkou do disciplinárních řádů zahraničních vysokých škol,⁵⁸ dospějeme k závěru, že sankce mající finanční charakter nejsou nijak výjimečné, ba právě naopak.⁵⁹

Pokud se řekne finanční sankce, jako první nás všechny napadne pokuta.⁶⁰ Co do úvah o ní se nabízí dvě možnosti, a sice možnost jejího samostatného udělení, či možnost udělení spolu s jiným potrestáním, anebo možnost kombinovaná. Osobně se mi nejvíce zamlouvá možnost poslední, neboť bylo by možné jen pouhým "přidáním" pokuty jak samostatně udělitelné, tak kombinovatelné se stávajícími sankcemi vytvoření hned šestice méně příkře odstupňovaných sankcí: pokuta, napomenutí (s možností pokuty), podmíněčné vyloučení (s možností pokuty) a vyloučení. Pouhá jedna nová sankční možnost by tak značně rozšířila možnosti trestání za co nejvyšší účelností. Na druhou stranu cest, jak paletu sankcí obohatit, je tolik, že by byl až hřích zůstat pouze u této.

⁵⁵ Hendrych, D., a kol.: Správní právo, obecná část. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 456.

⁵⁶ § 13 odst. 3 písm. b) a § 18 odst. 3 písm. a) zákona č. 220/1991 Sb.

⁵⁷ § 32 odst. 3 písm. c) a odst. 4 písm. c) zákona č. 85/1996 Sb.

⁵⁸ Jako příklad uvádím hezky zpracovaný Code of Discipline and Code of Conduct of Dublin city university dostupný z <http://www.dcu.ie/info/regulations/pdf/discipline.pdf> (cit 20. 11. 2012), a dostupný z <http://www.docs.sasg.ed.ac.uk/AcademicServices/Discipline/CodeofDiscipline.pdf> (cit 20. 11. 2012).

⁵⁹ Celkově při onom pohledu do zahraničních disciplinárních řádů zjistíme, že školy si jednak upravují své sankce samy, a také že počet oněch sankcí je oproti strohé úpravě v ZVŠ značně vyšší.

⁶⁰ Ono ani není divu, když odborná literatura jako primární definici uvádí, že v případě pokuty jde o "sankci peněžité povahy". (Průcha, P.: Základní pojmy a instituty správního práva. Brno : Masarykova univerzita, 1998. s. 182).

Nemusí však vždy jít jen o pokutu, aby měla sankce účinek na peněženku provinilých, a tedy i daleko účelnější dopad pro některé z nich. Veřejné vysoké školy umožňují studentům nejen získání vzdělání, ale úspěšnějším i formálně odpovídajícího akademického titulu. Jednou z možností jak "profitovat" ze studia na veřejné vysoké škole je obdržení stipendia, pokud dojde ke splnění potřebných podmínek.⁶¹ Nabízí se tak otázka, jestli by nebylo záhodno uvažovat o sankcích postihujících studenty právě v oblasti stipendií. Způsoby jsou v podstatě dva, a to buď povinnost navrátit stipendium u studenta, který je již obdržel, a ztráta možnosti v budoucnu stipendium získat, a to buď na stanovenou dobu (třeba v průběhu zkušební doby stanovené při udělení podmíněného vyloučení) nebo až do konce studia. Opět bych byl pro ukotvení obou těchto možností, a to rovněž jako výše u pokut, s možností kombinace s jinými sankcemi, opět ve sledování co nejvyšší variabilnosti. Nic však nefunguje bez problémů, a také při uvedení tohoto návrhu do praxe mohou nastat potíže, především spočívající v jisté nerovnosti postihovaných subjektů. Ruku na srdce, největší procento udělených stipendií jsou stipendia ubytovací, jejichž odebrání by postihlo pouze studenty, kteří nebydlí v místě svého studia, a docházelo by tak k faktické diskriminaci.

Další z finančních sankcí, které mně přišly na mysl, je sankce nepřilíš obvyklá, a to kauce. Jednoduše by se jednalo o možnost udělit studentu povinnost odevzdat jistou finanční částku, která by se mu po uplynutí stanovené zkušební doby vrátila, případně nevrátila, nastalo-li by v ní nějaké další disciplinární provinění. Na rozdíl od výše uvedených možností bych tuhle viděl jen jako udělitelnou v kombinaci s jinou sankcí, například s podmíněným vyloučením, či třeba i napomenutím, záleží však na tom, do jaké míry chceme hýbat s charakterem sankcí již dnes existujících. Myslím si, že takováto sankce by studenta velmi motivovala, aby v průběhu zkušebního období nespáchal žádnou další sankci, a nezpůsobil tím definitivní ztrátu své kauce.

Sankce finančního charakteru jsou sice hezké, avšak nejsou jedinými prostředky, jak dosáhnout u studenta, který se provinil disciplinárním deliktem, napravení. Asi nejzajímavější možností, na kterou jsem vůbec narazil, ať už ve zmíněných zahraničních disciplinárních řádech,⁶² tak i v odborné diskusi, je možnost udělení povinnosti vykonat veřejně prospěšné práce, předpokládám, že ve prospěch právě veřejné vysoké školy, ke které náleží. Co do výchovného účelu, tedy ponaučení, které by si student z takového trestu mohl odnést, se pohybujeme někde na horní hranici, neboť stěží bych si dokázal představit, co mi poskytne větší ponaučení, než např. povinnost týden na fakultě vytírat chodby. Samozřejmě, že by takové práce mohly

⁶¹ § 62 odst. 1 písm. l) zákona č. 111/1998 Sb.

⁶² Konkrétně Code of Discipline and Code of Conduct of Dublin city university dostupný z <<http://www.dcu.ie/info/regulations/pdf/discipline.pdf>> (cit 20. 11. 2012).

nějak korespondovat s charakterem deliktu, toto by již záleželo na konkrétním rozhodnutí vysoké školy. Jak říkám, sankce by to byla velmi výchovná, na druhou stranu je otázka zda by prošla sítím čl. 9 Listiny základních práv a svobod. Pokud se však přikloníme k mírně extensivnímu výkladu, nemělo by toto ustanovení činit větší potíže. Ostatně jak jsem zmínil výše, tato sankce je v praxi jinde běžně využívána.

Nedávno se k mým uším dostala i další zajímavá možnost sankce s vysokou mírou výchovného působení, a sice sankce udělení povinnosti podrobit se školení (semináři, či jak to chceme nazývat) práce s textem těm studentům, kteří se provinili plagiováním písemné práce. Tato možnost by svůj účel nejlépe plnila v případech, kdy za plagiátorským deliktem stála nezkušenost či nevědomost studenta co se tvorby citací týče. Student se jednak opravdu naučí, jak tvořit odborný text s citacemi, kteréžto možnosti se mu ani dnes na vysoké škole příliš nedostává,⁶³ a také i samotné stanovení povinnosti vykonat takový úkon by mělo přispět k tomu, že si příště dá na citování větší pozor. Pokud by pak student na základě uznání vinným ze spáchání disciplinárního deliktu byl poslán na seminář o citování a vůbec úpravě textu, a i přesto se opět dopustil obdobného deliktu jako před tím, mohlo by toto zakládat důvod k jeho vyloučení, dokonce můžeme uvažovat o stanovení vyloučení jako jediné možné sankce, kterou mu lze v takovém případě recidivy uložit. Nechme takovýto postup k diskusi, avšak jsem toho názoru, že není neopodstatněný.

Otázkou by dále zůstalo, jestli by takové semináře měla vést sama škola, nebo jestli by měly být prováděny někde centrálně. Osobně bych se klonil ke konání takových nápravných seminářů přímo na dané veřejné vysoké škole či její fakultě. Závěrem k této možnosti ještě dodávám, že jsem opět toho názoru, aby se povinnost účasti na semináři udělovala spolu s jinou sankcí, tedy napomenutím či podmíněčným vyloučením.

Výše uvedené nejsou jediné sankce, které můžeme nalézt v již několikrát zmíněných disciplinárních řádech zahraničních univerzit, na druhou stranu se však jedná o ty z nich, které jsem uznal za použitelné v našich podmínkách a také dostatečně účelné. Např. výše několikrát citovaný Code of Discipline and Code of Conduct of Dublin city university reprezentující zde zahraniční úpravu obsahuje několik intenzit napomínajících sankcí (napomenutí, důtku a jakousi vyšší formu důtky), několik typů sankce vyloučení studenta z výuky, zákaz vstupu na univerzitní kampus nebo omezení či zákaz vstupu do knihovny. Popravdě u některých těchto sankcí mně trochu uchází jejich účel, zvláště pak u zákazu docházení na semináře nebo do

⁶³ Samozřejmě, že student za dobu svého studia napíše mnohdy desítky prací, na kterých se může v tomto směru cvičit, na druhou stranu např. na PrF MU až do letošního roku, kdy se začalo povinně vyučovat akademické psaní, bylo jedinou možností oficiální výuky v tvorbě akademického textu zaregistrování volitelného předmětu.

knihovny. Rozhodně bych proto nedoporučoval inspirování se podobnými normami.

7. ZÁVĚR

Sečteno a podtrženo: sankce, jež může studentům veřejná vysoká škola skrze svou disciplinární komisi a děkana udělit, jsou nedostačující, a sankce tak dle mého názoru nedosahují kýženého účelu, především výchovného. Nic není ideální, ale abychom se k ideálu palety sankcí, která by poskytovala natolik rozmanitou množinu sankcí, že by bylo možné vybrat onu jednu vhodnou, či kombinaci vhodných, pro každý případ, jež by byl v disciplinárním řízení projednáván, je potřeba zamyslet se nad změnami, které by v současné úpravě měly nastat. Právě tímto zamyšlením byl, a vlastně stále je tento příspěvek. Jsem si vědom, že takovéto téma by si zasloužilo hlubší rešerši jak v rozhodovací činnosti veřejných vysokých škol, tak v pramenech klíčových pro úvahy de lege ferenda, tedy převážně v zahraničních pramenech. Na druhou stranu se jedná o příspěvek podnícený především vlastní zkušeností, a z vlastních zkušeností čerpající, který, jak bylo řečeno již v abstraktu, má spíše podnítit diskusi, než okamžitě přinést spásné řešení. Nicméně dané problematice se hodlám dále věnovat, takže se třeba v budoucnu dočkáme jasnějších výsledků.

Literature:

- Hendrych, D., a kol.: Správní právo, obecná část. Praha : C. H. Beck, 2012. s. 792. ISBN 978-80-7179-254-3.
- Hrozinková, E.; Fiala, Z.: Správní právo hmotné, Obecná část. Praha : Leges, 2010. s. 207. ISBN 978-80-87919-55-4.
- Koudelka, Z.: Samospráva. Praha : Linde, 2007. s. 399. ISBN 978-80-7201-665-5
- Mates, P. a kol.: Základy správního práva trestního. Praha : C. H. Beck, 2010. s. 226. ISBN 970-80-7400-357-8.
- Průcha, P.: Základní pojmy a instituty správního práva. Brno : Masarykova univerzita, 1998. s. 420. ISBN 80-210-2002-4.
- Průcha, P.: Správní právo, obecná část. Brno : Doplněk, 2012. s. 427. ISBN 978-80-7239-281-0.
- Sládeček, V.: Obecní správní právo. Praha : ASPI - Wolters Kluwer, 2009. s. 464. ISBN 987-80-7357-382-9.

Contact – email

ikeisler@llp.cz, 348049@muni.cz